Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 3.10.2025 www.osw.waw.pl

Rosja: nieefektywność rządu w obliczu ukraińskich ataków na rafinerie

Filip Rudnik

30 września rząd Rosji podjął decyzję o przedłużeniu obostrzeń dotyczących eksportu paliw. Do końca 2025 r. rosyjskie podmioty obowiązywać będzie całkowity zakaz eksportowania benzyny oraz częściowe ograniczenie sprzedaży m.in. oleju napędowego. Tego samego dnia Rada Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej (organ Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej) czasowo zniosła cła na paliwa importowane na wspólny rynek od 10 października. Według doniesień medialnych pod koniec września wicepremier Aleksandr Nowak zwrócił się do premiera Michaiła Miszustina z propozycją podjęcia innych działań regulujących rynek paliwowy – m.in. umożliwienia zwiększenia produkcji paliw kosztem standardów ekologicznych. W rosyjskim parlamencie będzie rozpatrywane również prawo rozszerzające subsydia dla sektora.

Wprowadzane przez Kreml regulacje to odpowiedź na deficyty paliwa, których źródłem jest trwająca od lipca fala ukraińskich ataków na obiekty infrastruktury paliwowej (zob. *Rosja: rekordowe ceny benzyny wskutek fali uderzeń ukraińskich bezzałogowców*). Przez ostatnie trzy miesiące Ukraińcy zaatakowali co najmniej 16 oddzielnych obiektów rafineryjnych, przeprowadzając ponad 30 uderzeń bezzałogowców. Konieczność państwowej interwencji świadczy o ich dużej skuteczności. Pomimo zwyczajowego spadku popytu na paliwa po sezonie letnim napięcie na rynku wewnętrznym wciąż się utrzymuje, na co wskazują regionalne deficyty benzyny i działania władz.

Komentarz

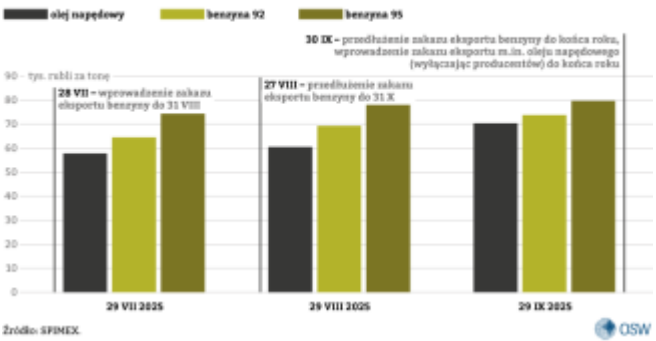
- **Efektywność regulacji pozostaje wątpliwa w wypadku dalszego powodzenia ukraińskich ataków.** Każde z wprowadzonych bądź proponowanych przez rząd rozwiązań stanowi jedynie krótkoterminowe remedium i zwiększa ponoszone przez władzę koszty na rzecz zapewnienia satysfakcjonującej podaży wewnątrz kraju. Biorąc pod uwagę rozszerzającą się skalę ukraińskich uderzeń – a więc przeprowadzanie ataków również na stacje dystrybucyjne i terminale eksportowe – można uznać, że trwająca kampania nie spotyka się ze sprzeciwem ze strony zachodnich partnerów Kijowa (tak jak miało to miejsce w 2024 r.). W wypadku utrzymania częstotliwości i skuteczności uderzeń część mocy rafineryjnych będzie wciąż wyłączona, co zmusi decydentów do ponoszenia kosztów związanych z niewystarczającą podażą paliw.
- **Oszacowanie realnej skali wyłączeń mocy rafineryjnych nie jest możliwe. Pod koniec września branżowe źródła oceniały, że wyniosły one od 15 do 30% całości mocy przerobowej, tj. do 2 mln bbl/d.** Pojawiające się w mediach szacunki dotyczące

uszkodzenia nawet blisko 40% całości mocy przerobowych są nieweryfikowalne. Po pierwsze, wywołane atakami przestoje w rafineriach różnią się pod względem dotkliwości i nie zawsze uderzenie w instalacje o konkretnej przepustowości jest tożsame z pełnym wyłączeniem nominalnej mocy rafineryjnej. Po drugie, na uszkodzonych obiektach trwają intensywne prace naprawcze. Według doniesień branżowych część instalacji zaatakowanych w sierpniu miała wznowić prace pod koniec września. Co więcej, moce rafineryjne w Rosji nie były dotąd wykorzystywane w stopniu maksymalnym – stąd możliwość ograniczania deficytu poprzez zwiększenie intensywności rafinacji na nieuszkodzonych obiektach. Na to wszystko nakłada się także cenzura informacyjna władz, utrudniająca ocenę dotkliwości uderzeń.

- **W wyniku ukraińskich ataków Rosja zmuszona jest do zwiększenia eksportu surowej ropy.** Według obliczeń Agencji Reutera we wrześniu zachodnie porty FR sprzedały za granicę 2,5 mln bbl/d ropy naftowej – o ok. 25% więcej niż w sierpniu (500 tys. bbl/d). Gdy weźmie się pod uwagę całość eksportu surowca, osiągnął on rekordowe poziomy pod względem wolumenu od maja 2024 r. Najprawdopodobniej wzrost ten jest w znacznej mierze motywowany brakiem możliwości przerobu ropy. Przymusowe zwiększenie jej eksportu jest niekorzystne dla Kremla – dochodzi przez to bowiem do obniżenia globalnych cen, na podstawie których rosyjski rząd opodatkowuje wydobycie tego surowca. Co więcej, konieczność sprowadzania zagranicznego paliwa w celu zaspokojenia pobytu wewnętrznego również generuje koszty. Decydenci najpewniej będą dążyli do „ukrycia" przed konsumentami rzeczywistych kosztów paliwa poprzez pokrycie różnicy pomiędzy ceną zagraniczną a wewnątrzrosyjską.
- **O wadze problemu świadczy utrzymująca się dynamika cenowa wewnątrz Rosji, którą potwierdzają wysokie stawki za paliwa w hurcie.** Co istotne, we wrześniu zaobserwowano wzrost cen oleju napędowego – zarówno na giełdzie, jak i w detalu. Świadczy to o coraz większej skali wyłączeń mocy rafineryjnych, które nie dotykają już wyłącznie produkcji benzyny, lecz przekładają się na koszty indywidualnych konsumentów. Zgodnie z danymi Rosstatu w ujęciu od grudnia 2024 r. do końca września 2025 r. ceny detaliczne benzyny podniosły się o 9,2%, zaś oleju napędowego – o 3,7%; wzrost cen diesla jednak znacząco przyspieszył w drugiej połowie września (mierzona przez urząd całościowa podwyżka cen konsumenckich wyniosła w tym okresie 4,3%). Proinflacyjny charakter ograniczenia podaży paliw tworzy dylemat dla władz rosyjskich – wzrost cen zmniejsza bowiem prawdopodobieństwo obniżenia wysokich stóp procentowych, tamując działalność gospodarczą. Zarazem determinacja Kremla w kontroli detalicznych cen paliwa generuje coraz to większe koszty po stronie budżetu państwa.

Pomimo rządowych interwencji giełdowe ceny paliw nie przestają rosnąć

Wzrost ceny giełdowej wybranych paliw w Rosji



Źródło: SPIMEX.

Tabela. Ukraińskie ataki na rafinerie w Rosji w okresie 1 lipca – 1 października 2025 roku

Obiekt	Lokalizacja	Koncern	Daty ataków	Nominalna zdolność rafineryjna (w bbl/d rocznie)
Ilskij NPZ im. A.A. Szamara	Ilskij, Kraj Krasnodarski	niezależny	7 VII, 7 IX	132 tys.
RNPK	Riazań, obwód riazański	Rosnieft'	2 VIII, 4 IX	343 tys.
NNPZ	Nowokujbyszewsk, obwód samarski	Rosnieft'	2 VIII, 20 IX	160 tys.
Afipskij NPZ	Afipskij, Kraj Krasnodarski	niezależny	7 VIII, 28 VIII, 26 IX	120 tys.
Saratowski NPZ	Saratów, obwód saratowski	Rosnieft'	10 VIII, 16 IX, 20 IX	140 tys.
Łukoil-Uchta-nieftiepierierabotka	Uchta, Republika Komi	Łukoil	10 VIII	72 tys.
Sławiańsk EKD	Sławiańsk nad Kubaniem, Kraj Krasnodarski	niezależny	13 VIII	90 tys.
Łukoil-Wołgograd-nieftiepierierabotka	Wołgograd, obwód wołgogradzki	Łukoil	13 VIII, 19 VIII, 18 IX	297 tys.
Syzrański NPZ	Syzrań, obwód samarski	Rosnieft'	15 VIII, 24 VIII, 30 VIII	170 tys.
NZNP	Nowoszachtyńsk, obwód rostowski	AO NZPN	21 VIII	112 tys.
Novatek, zakład przetwórstwa gazu	Ust-Ługa	Novatek	24 VIII	
Krasnodarski NPZ	Krasnodar	niezależny	30 VIII	60 tys.
Basznieft'-Novoil	Ufa, Baszkortostan	Rosnieft'	13 IX	147 tys.
KINEF	Kirisz, obwód leningradzki		14 IX	355 tys.
Gazprom Nieftiechim Salawat	Salawat, Baszkortostan	Gazprom	18 IX, 24 IX	200 tys.
Astrachański GPZ Gazprom	Astrachań, obwód astrachański	Gazprom	22 IX	brak danych
Slawnieft'-JANOS	Jarosław, obwód jarosławski	Slawnieft'	1 X	301 tys.

Mapa. Ataki na rosyjskie rafinerie w okresie 1 lipca – 1 października 2025 roku



Źródło: opracowanie własne.